

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 280/2537

นาย อรุณ สุทธิโยธา กับพวกโจทก์ จังหวัด สุรินทร์ กับพวกจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง พ.ร.บ.ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 มาตรา 5, ป.ที่ดิน มาตรา 58 ทวิ, พ.ร.บ.ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 5

ย่อ / หลักกฎหมาย

พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 มาตรา 5วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่เพิกถอนอำนาจจัดที่ดินของผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับซึ่งมีหน้าที่แจ้งการครอบครองที่ดินแต่ไม่แจ้งการครอบครองในกำหนดเพื่อให้รัฐเข้าไปจัดที่ดินตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายที่ดินได้โดยผู้ครอบครองและทำประโยชน์ไม่อาจยกการครอบครองและทำประโยชน์ขึ้นยันรัฐหรือยันบุคคลผู้ได้สิทธิมาจากรัฐในการจัดที่ดินเท่านั้นตราใดที่รัฐยังมิได้เข้าจัดที่ดินนั้นผู้นั้นย่อมมีสิทธิครอบครองอยู่ประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 58 ทวิ และมาตรา 59 ทวิ ที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 96 บัญญัติให้ผู้ครอบครองที่ดินมาก่อนใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน แต่มิได้แจ้งการครอบครองไว้รวมทั้งผู้ครอบครองต่อเนื่องจากบุคคลดังกล่าวมีสิทธิขอให้ทางราชการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ได้เมื่อมีการเดินสำรวจรังวัดในท้องที่นั้นหรือเมื่อมีความจำเป็นก็อาจขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์เป็นการเฉพาะรายก็ได้

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องว่าที่ดินพิพาทเป็นของโจทก์ซึ่งได้ครอบครองต่อเนื่องจากผู้ครอบครองเดิมตลอดมาแม้มิได้แจ้งการครอบครองไว้แต่ยังมีสิทธิครอบครองอยู่จึงได้ยื่นคำร้องต่อจำเลยเพื่อให้ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์และโฉนดที่ดินให้แก่โจทก์ จำเลยโต้แย้งว่าที่ดินที่โจทก์ครอบครองเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินและไม่ยอมออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์และโฉนดที่ดินให้แก่โจทก์ เป็นการโต้แย้งสิทธิของโจทก์แล้ว โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยโจทก์ฟ้องว่า ที่ดินพิพาทเป็นของโจทก์ซึ่งได้ครอบครองต่อเนื่องจากผู้ครอบครองเดิมตลอดมา แม้มิได้แจ้งการครอบครองไว้แต่ยังมีสิทธิครอบครองอยู่ จึงได้ยื่นคำร้องต่อจำเลยเพื่อให้ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์และโฉนดที่ดินให้แก่โจทก์ จำเลยโต้แย้งว่าที่ดินที่โจทก์ครอบครองเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินและไม่ยอมออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์และโฉนดที่ดินให้แก่โจทก์เป็นการโต้แย้งสิทธิของโจทก์แล้ว ขอให้จำเลยออกเอกสารสิทธิในที่ดินแก่โจทก์ให้ขับไล่จำเลยและห้ามเกี่ยวข้องกับที่ดินของโจทก์จำเลยให้การและฟ้องแย้งว่า ที่พิพาทเป็นที่สาธารณประโยชน์ที่ประชาชนใช้ร่วมกัน โจทก์มิได้มีสิทธิครอบครอง ทั้งมิได้แจ้งการครอบครองที่ดินภายใน 180 วัน นับแต่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับขอให้ยกฟ้องและขับไล่จำเลยจากที่พิพาทระหว่างพิจารณาของศาลชั้นต้น โจทก์ที่ 1, ที่ 3, ที่ 5 ถึงแก่ความตาย ศาลชั้นต้นอนุญาตให้นางขจี สุทธิโยธานายฤทธิญาณ ยวงทองและนางวรรณ สติมัน เข้าเป็นคู่ความแทนโจทก์ดังกล่าวตามลำดับศาลชั้นต้นสืบพยานโจทก์ 2 ปาก เห็นว่า คดีพอวินิจฉัยได้จึงมีคำสั่งสืบพยานโจทก์และพยานจำเลยแล้ววินิจฉัยว่า ที่ดินพิพาทไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ แม้โจทก์จะได้ครอบครองมาก่อนประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ ก็มิได้แจ้งการครอบครองภายในกำหนดเวลาที่พระราชบัญญัติให้

ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 5 บัญญัติไว้โจทก์จึงไม่มีกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองในที่ดินพิพาท โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง พิพากษายกฟ้องโจทก์และยกฟ้องแย้งของจำเลยโจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 1 พิพากษายกคำพิพากษาศาลชั้นต้น ให้ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการสืบพยานโจทก์และจำเลยใหม่ แล้วพิพากษาใหม่จำเลยฎีกาศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดินพ.ศ. 2497 มาตรา 5 วรรคสอง ซึ่งใช้อยู่ในขณะที่ดินโจทก์ทั้งห้ามิได้แจ้งการครอบครองที่ดินพิพาท บัญญัติว่า ถ้าผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินซึ่งมีหน้าที่แจ้งการครอบครองที่ดิน ไม่แจ้งภายในระยะเวลาตามที่ระบุไว้ในวรรคแรกให้ถือว่าบุคคลนั้นเจตนาสละสิทธิครอบครองที่ดิน รัฐมีอำนาจจัดที่ดินดังกล่าวตามบทแห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ศาลฎีกาเห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวเป็นแต่เพียงกำหนดให้รัฐมีอำนาจจัดที่ดินของผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับซึ่งมีหน้าที่แจ้งการครอบครองที่ดิน แต่ไม่ได้แจ้งการครอบครองภายในกำหนด ก็เพื่อให้รัฐเข้าไปจัดที่ดินตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายที่ดินได้โดยผู้ครอบครองและทำประโยชน์ดังกล่าวไม่อาจยกการครอบครองและทำประโยชน์ดังกล่าวขึ้นยันรัฐหรือยันบุคคลผู้ได้สิทธิมาจากรัฐในการจัดที่ดินเท่านั้น การไม่แจ้งการครอบครองที่ดินทำให้ผู้ครอบครองเสียไปซึ่งสิทธิครอบครองไม่ตราบใดที่รัฐยังมิได้เข้าจัดที่ดินนั้นแล้ว ผู้นั้นย่อมมีสิทธิครอบครองอยู่ ครั้นต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดินโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 96 ลงวันที่ 29 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2515 ซึ่งบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 4 มีนาคม 2515 มาตรา 58 ทวิและมาตรา 59 ทวิ ได้บัญญัติให้ผู้ครอบครองที่ดินมาก่อนใช้ประมวลกฎหมายที่ดินแต่มิได้แจ้งการครอบครองไว้ รวมทั้งผู้ครอบครองต่อเนื่องจากบุคคลดังกล่าวมีสิทธิขอให้ทางราชการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ได้เมื่อมีการเดินสำรวจรังวัดในท้องที่นั้นหรือเมื่อมีความจำเป็นก็อาจขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์เป็นการเฉพาะรายก็ได้ ฉะนั้นเมื่อโจทก์ทั้งห้าในคดีนี้ฟ้องอ้างว่าที่ดินพิพาทเป็นของตนซึ่งได้ครอบครองต่อเนื่องจากผู้ครอบครองเดิมตลอดมาแม้มิได้แจ้งการครอบครองไว้ แต่ยังมีสิทธิครอบครองอยู่จึงได้ยื่นคำร้องต่อจำเลยเพื่อให้ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์และออกโฉนดที่ดินให้แก่โจทก์ทั้งห้า จำเลยทั้งสามโต้แย้งว่าที่ดินที่โจทก์ทั้งห้าครอบครองเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินและไม่ยอมออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์และโฉนดที่ดินให้แก่โจทก์ทั้งห้า เป็นการโต้แย้งสิทธิของโจทก์ทั้งห้าแล้วโจทก์ทั้งห้าจึงมีอำนาจฟ้องจำเลยทั้งสามได้ประกอบกับคดีนี้ยังมีประเด็นอื่น ๆ ที่ศาลชั้นต้นจะต้องวินิจฉัยต่อไปอีก ดังนั้นการที่ศาลชั้นต้นสั่งสืบพยานโจทก์และพยานจำเลยแล้ววินิจฉัยว่าโจทก์ทั้งห้าไม่มีอำนาจฟ้องและพิพากษาคดีไปนั้นศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 1 พิพากษามานั้นชอบแล้วพิพากษายืน

องค์คณะ

จงทรัพย์ เทียงธรรม · สมมาตร พรหมานุกูล · ทองเลื่อน พูลพิพัฒน์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: thai-legal-corpus (CC-BY-4.0) ← deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/280/2537>